

Työryhmä 5: Agroekologia, kohtuutalous ja paikallisuus. Yhteenvetoa. Maaseutututkijatapaaminen Kuortane 2025

Työryhmä lyötiin yhteen kahdesta eri työryhmäehdotuksesta. Siitä jäi myös pois kaksi esitystä, uudistavien maatilojen ympärille rakentuvia yhteisöjä käsittelevä Soja Sädeharjun esitys sekä kohtuutalouteen pohjautuvia jälkifossiilisia paikallisia siirtymiä tutkivan Toni Ruuskan esitys.

Maa-akatemia osuuskunnan Antti Luomala kertoi tilavierailujen ja haastattelujen pohjalta, että agroekologiseen monimuotoiseen viljelyyn tuntuu tällä hetkellä olevan tunkua, vaikka tilojen määrä muuten on laskussa. Päijänne-Leaderin rahoittamaan kartoitukseen osallistuvilla tiloilla on hyvin edustettuina naiset ja korkeasti koulutetut. Tavoitteena on luonnon huomioiminen, kestävyys, työn mielekkyys, laadukas ruoka jne. jotakin enemmän kuin luomu. Keskustelussa nousi esille maahanmuuttajat (uusissa viljelijöissä on myös maahanmuuttajia), pääsy maan omistajaksi sekä yhteistyö esimerkiksi leipureiden kanssa. <https://www.maa-akatemia.fi/>

Anne Rintamäki ja Irene Kuhmonen kertoivat Pohjois- ja Etelä-Savon viljelijöiden suhtautumisesta monimuotoisuuteen. Rakennkehitys on selvästi heikentänyt maatalousmaan luonnon monimuotoisuutta. Tilakoon kasvu on ollut nopeaa ja 15 lehmän laiduntaminen on huomattavasti helpompaa kuin 500. Maatalousmaan pinta-ala kasvaa edelleen eli raivataan uutta peltoa. Luomun osuus on laskenut vuodesta 2023 alkaen, uusi Cap on epäedullinen luomulle. 70 % viljelijöistä suhtautuu myönteisesti luonnon monimuotoisuuden edistämiseen, joten viljelijät tuskin ovat tulppana tässä. Viljelijät ryhmiteltiin hankkeessa 1. Arvopohjaisiin, jotka ovat valmiit tekemään paljon toimia, 2. Kaskvukunto edellä eteneviin (suurin ryhmä), jotka korostavat viljelytekniikkaa ja maan kasvukunnon kohentamista, 3. Rajattu luonto –ryhmään, joka hoitaa perinnebiotooppeja tms., mutta varsinainen tuotanto on tavanomaista, 4. Välinpitämättömiin, joita monimuotoisuus ei erityisesti kiinnosta mutta jotka noudattavat sääntöjä ja 5. Nihilisteihin (pienin ryhmä) joka suhtautuu monimuotoisuusvaatimuksiin kielteisesti. Arvoihin on ehkä hidasta vaikuttaa, joten tutkijat kannattavat monenlaisia toimia, joilla kannustetaan eri ryhmiin kuuluvia etenemään kohti laajempaa luonnon huomioimista viljelyssä.

Keskustelussa käsiteltiin susien uhkaa lammastiloille, monimuotoisuuden määritelmää ja byrokratiaa. Tässä hankkeessa ei määritelty monimuotoisuutta, vaan mitattiin viljelijöiden suhtautumista. Byrokratia on ongelma, toisaalta ilman valvontaa ja pakkoa ei tapahtuisi muutosta. <https://www.savonmaatalous.info/>

Oma esitykseni tukeutui kokemuksiin mm. Koijärvillestä ja kylätoiminnasta. Kansalaistottelemattomuus Koijärvellä, ydinvoimavastaisessa liikkeessä ja Norjan Altassa opetti paljon yhteiskunnasta. Samaa voi sanoa melkein 20 vuoden kyläasiamieskokemuksesta. Muutoksia ei ole helppoa eikä nopeaa saavuttaa – tehokkainta on sopivassa suhteessa haastaa yhteiskunta ja rakentaa vaihtoehtoja. Sekä maaseutu- että ympäristötoiminnalla on kuitenkin paljon kannatusta joten itse olen kokenut tämän toiminnan antoisaksi.

Eurooppalaiset ekoalueet (ecodistrict/biodistrict/organic district) eivät ole kovinkaan tunnettu konsepti Suomessa. Päivi Pylkkänen kertoi, että Etelä-Savossa meneillään olevassa yhteistyöhankkeessa selvitetään kiinnostusta tällaisen alueen perustamiseen. Ekoalueideaa on Italiassa kehitetty vuodesta 2004 alkaen ja EU:ssa tätä kautta halutaan päästä toteuttamaan paikkaperustaisia kestäviä kehitystä.

<https://www.helsinki.fi/fi/ruralia-instituutti/kohti-ekoalueita-ekoaluetiekartan-kokoaminen-etela-savoon>

Loppukeskusteluun ei oikein jäänyt aikaa, mutta lopulta esitykset muodostivat aika mukavan kokonaisuuden ja ryhmä koettiin antoisaksi.

Henrik Hausen, henhaus@gmail.com